

**AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO IR NEMOKUMO
VALDYMO TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

**ATASKAITA
DĖL AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ
AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO**

2015 M.

2016 m. vasario 26 d. Nr. A2-5

Vilnius

Įvykus reorganizacijai nuo 2016 m. sausio 1 d. Audito ir apskaitos tarnybos teises ir pareigas perėmė bei funkcijas vykdo nauja įstaiga - Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - Tarnyba).

Tarnybos ataskaita dėl auditorių ir audito įmonių audito kokybės užtikrinimo 2015 metais parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos audito įstatymo 41 straipsnio 1 dalimi. Šioje ataskaitoje aptariamas atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimas 2015 metais, palyginamieji 2014 metų duomenys ir pateikiama glausta informacija apie atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimą 2014 metais, kuri nebuvo aptarta Tarnybos parengtoje ir 2015 m. kovo mėn. paskelbtoje ataskaitoje dėl auditorių ir audito įmonių audito kokybės užtikrinimo 2014 metais, kadangi dalis 2014 metais vykdytų kokybės užtikrinimo procedūrų buvo pabaigtos ir sprendimai priimti po ankstesnės ataskaitos paskelbimo.

I. BENDRA INFORMACIJA

Įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. gegužės 17 d. direktyvą dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito 2006/43/EB, 2008 m. priėmus Audito įstatymo naują redakciją, nuo 2008 m. Tarnyba vykdo auditorių ir audito įmonių viešosios priežiūros Lietuvoje funkciją, kuria siekiama užtikrinti finansinių atskaitų vartotojų pasitikėjimą audituotomis finansinėmis atskaitomis ir auditoriaus profesija. Vykdam šią funkciją, įgyvendinami Europos Sąjungos ir Lietuvos teisės aktai, reglamentuojantys auditorių ir audito įmonių veiklą bei jos priežiūrą.

Vykdydama auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą, Tarnyba kartu su Lietuvos auditorių rūmais (toliau – Auditorių rūmai) įgyvendina auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės užtikrinimą, atlieka tyrimus, ir, jei nustatoma trūkumų, skiria nuobaudas ir duoda nurodymus.

Audito priežiūros komitetas

Svarbią vietą audito viešosios priežiūros sistemoje užima Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu patvirtintas Tarnybos kolegialus patariamasis organas – Audito priežiūros komitetas (toliau – komitetas), kuris pataria Tarnybos direktoriui ir Audito kokybės patikrinimų skyriui, audito viešosios priežiūros klausimais. Nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo Audito įstatymo 43 straipsnio 5 dalies nuostata, kad į komitetą po vieną narį skiria Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos bankas, Tarnyba, Auditorių rūmai ir kitos auditorius vienijančios profesinės organizacijos. Tokia komiteto sudėtis, kai daugumą narių sudaro nepraktikuojantys, t. y. su audito profesija nesusiję asmenys, ir praktikuojančių auditorių atstovų mažuma, užtikrina pagrįstų, objektyvių, skaidrių ir nešališkų sprendimų priėmimą.

Ataskaitoje aptariamu laikotarpiu galiojusi komiteto sudėtis buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. 1K-369 (pakeistas 2012 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. 1K-061, 2013 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. 1K-257, 2013 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. 1K-307; 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 1K-050; 2014 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. 1K-232; 2015 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 1K-125):

1. Paulė Svorobovičienė – Finansų ministerijos Apskaitos metodologijos departamento direktoriaus pavaduotoja (komiteto pirmininkė), ją pavaduojanti narė – Ramutė Bužavienė, Finansų ministerijos Apskaitos metodologijos departamento Apskaitos ir audito skyriaus vyriausioji specialistė;

2. Vaidas Cibas – Lietuvos banko Priežiūros tarnybos Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento Reguluojamos rinkos priežiūros skyriaus viršininkas (komiteto pirmininko pavaduotojas), jį pavaduojanti narė – Jolanta Gruodienė, Lietuvos banko Priežiūros tarnybos Riziką ribojančios priežiūros departamento Valdymo ir vidaus kontrolės skyriaus vyriausioji specialistė;

3. Elena Jankevičienė – auditorė, Lietuvos auditorių asociacijos narė, ją pavaduojanti narė – Laimutė Tinglum, auditorė, Lietuvos auditorių asociacijos narė;

4. Saulius Lapšinskas – auditorius, Lietuvos auditorių rūmų prezidentas, jį pavaduojanti narė – Jurgita Kirvaitienė, auditorė, Lietuvos auditorių rūmų viceprezidentė;

5. Audrius Linartas – Audito ir apskaitos tarnybos direktorius, jį pavaduojanti narė – Vaida Verseckienė, Audito ir apskaitos tarnybos Audito priežiūros skyriaus vedėja;

6. Rima Pavalkienė, auditorė, Smulkių ir vidutinių audito įmonių asociacijos tarybos narė.

7. Halina Žukovska – Teisingumo ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus vyriausioji specialistė, ją pavaduojantis narys – Igor Golubajev, Teisingumo ministerijos Teisinių institucijų departamento Teisinių institucijų veiklos koordinavimo skyriaus vedėjas.

Komiteto pritarimas būtinas priimant sprendimus dėl daugumos klausimų, susijusių su auditorių ir audito įmonių viešąja priežiūra. Išskirtini šie su atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimu susiję klausimai, dėl kurių sprendimus Tarnyba priima suderinusi su komitetu:

- atlikto audito kokybės peržiūros metodikos tvirtinimas;
- auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo ir kvalifikacijos kėlimo tvarkos nustatymas;
- reikalavimų atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitai nustatymas;
- atlikto audito tyrimo ir peržiūros rezultatų tvirtinimas, įskaitant susijusius nurodymus ir drausmines nuobaudas;
- auditorių kontrolierių tvirtinimas;
- auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų plano tvirtinimas.

Atlikto audito kokybės peržiūros

Audito įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės užtikrinimą įgyvendina Tarnyba kartu su Auditorių rūmais.

Audito įstatymas numato tokią atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimo tvarką, kurioje Tarnybai suteikta išskirtinė vieta ir teisės. Audito įstatyme nustatyta, kad Tarnyba:

- nustato audito kokybės užtikrinimo organizavimo tvarką;
- Auditorių rūmų teikimu tvirtina atlikto audito kokybės peržiūros metodiką;
- Auditorių rūmų teikimu tvirtina ir atšaukia auditorius kontrolierius;
- Auditorių rūmų teikimu tvirtina metinius auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planus, patikrina peržiūrų planų faktinį įvykdymą;
- nustato auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo ir kvalifikacijos kėlimo tvarką;
- nustato atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitos reikalavimus.

Audito įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad galioja tik tie Auditorių rūmų sprendimai dėl audito kokybės peržiūros ataskaitų, kuriose nustatyti atlikto audito kokybės trūkumai, kuriems Tarnyba pateikė savo įvertinimą. Vadovaujantis Audito įstatymo 37 straipsnio 3 dalimi Tarnyba, išnagrinėjusi Auditorių rūmų siūlomą sprendimą dėl auditorių ir audito įmonių, kurių audito kokybės peržiūrų metu nustatyta trūkumų, priima vieną iš šių sprendimų:

- pritaria Auditorių rūmų siūlomam sprendimui;
- nepitaria Auditorių rūmų siūlomam sprendimui ir siūlo kitokį sprendimą;
- nepitaria Auditorių rūmų siūlomam sprendimui ir pveda, kad atlikto audito kokybės peržiūra būtų pakartotinai atlikta kito kontrolieriaus arba būtų atlikta papildoma atlikto audito kokybės peržiūra;

- nepritaria Auditorių rūmų siūlomam sprendimui ir atlieka audito tyrimą.

Auditorių rūmai, užtikrindami atlikto audito kokybę, organizuoja atlikto audito kokybės peržiūras.

Atlikto audito peržiūros – periodiniai auditorių ir audito įmonių patikrinimai, kuriuos atlieka Auditorių rūmų atrenkami ir Tarnybos tvirtinami auditoriai kontrolieriai.

Audito įstatyme nustatyta, kad peržiūros turi būti organizuojamos taip, kad:

- ne rečiau kaip kartą per 6 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės;
- ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės, atliekantys viešojo intereso įmonių auditą;
- ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti auditoriai ir audito įmonės, kurių atlikto audito kokybės peržiūros ir (arba) tyrimo metu buvo nustatyta audito atlikimo trūkumų.

Auditorių rūmai, atsižvelgdami į įstatyme nustatytus atlikto audito kokybės užtikrinimo organizavimo principus, taip pat į iš trečiųjų asmenų gautą informaciją apie galimai netinkamai atliktą auditą, vadovaudamiesi Atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimo Lietuvos auditorių rūmuose tvarkos aprašo, patvirtinto Auditorių rūmų prezidiumo 2009 m. liepos 27 d. nutarimu Nr. 14.20.1, nuostatomis sudaro ir teikia Tarnybai tvirtinti metinius auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planus, kuriuose be kita ko turi būti nurodyti auditoriai kontrolieriai, atliksiantys konkrečių audito įmonių ir auditorių atlikto audito kokybės peržiūras.

Vadovaujantis Audito įstatymo 34 straipsnio 6 dalies 3 punktu auditorius kontrolierius tvirtina ir atšaukia Tarnyba Auditorių rūmų teikimu. Auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo, kvalifikacijos kėlimo tvarką nustato Tarnybos direktoriaus 2008 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. VAA-2 patvirtintas, Tarnybos direktoriaus 2010 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. VAA-27 pakeistas Reikalavimų auditoriams kontrolieriams, auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo ir kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašas.

Minėtame tvarkos apraše nustatyta, kad auditorius kontrolierius turi atitikti šiuos pagrindinius reikalavimus:

- turėti ne mažesnę kaip 5 metų auditoriaus ar valstybės narės auditoriaus patirtį;
- būti atestuotasis auditorius Lietuvoje arba valstybės narės auditorius, kuriam auditoriaus vardą suteikė Tarnyba;
- turėti dviejų atestuotųjų ir praktikuojančių auditorių rekomendacijas;
- kandidatuodamas į auditorius kontrolierius, neturėti neišnagrinėtų klientų ar trečiųjų asmenų pretenzijų dėl audito atlikimo kokybės ar etikos kodekso pažeidimų;
- neturėti galiojančių drausminių nuobaudų.

Tarnyba, komitete išnagrinėjusi pateiktas auditorių kontrolierių kandidatūras, jų tinkamumą atlikti atlikto audito kokybės peržiūras, 2013 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. VAA-16 patvirtino kontrolierius 2013 – 2015 metais atlikti atlikto audito kokybės peržiūras. 2014 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. VAA-27 pakeitus auditorių kontrolierių sąrašą, atlikto audito kokybės peržiūras atlieka šie auditoriai kontrolieriai:

1. Jolanta Janušauskienė;
2. Birutė Petrauskienė;
3. Petras Ramanauskas;
4. Nijolė Zibalienė.

Vadovaujantis Reikalavimų auditoriams kontrolieriams, auditorių kontrolierių parinkimo, rengimo ir kvalifikacijos kėlimo tvarkos aprašo nuostatomis, siekiant užtikrinti skaidrų ir objektyvų auditorių kontrolierių parinkimą Auditorių rūmai Tarnybai kartu su kandidatų sąrašu, taip pat teikia informaciją apie dokumentus pateikusius, bet neteikiamus tvirtinti kandidatus ir nurodomos priežastys, kodėl šie kandidatai neteikiami tvirtinti.

Atsižvelgiant į pasikeitusias tarptautinių audito standartų nuostatas ir pakeitus Audito įstatymo reikalavimus numatant galimybę praktikuoti atskiriems auditoriams, taip pat įvertinus atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimo praktiką, Auditorių rūmuose sudarytoje Teisės aktų, reglamentuojančių atlikto audito kokybės peržiūros atlikimą, projektų rengimo darbo grupėje (dalyvavo ir Tarnybos atstovai) buvo peržiūrėti galiojantys teisės aktai, reglamentuojantys atlikto audito kokybės užtikrinimą ir parengti Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos pakeitimai. Pagrindinės Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos keitimo kryptys:

- peržiūrėti, atnaujinti ir papildyti klausimynai, plačiau aptarti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų audito peržiūros klausimai.
- peržiūrėtos, detalizuotos ar supaprastintos atlikto audito kokybės peržiūros procedūros (atliktų auditų atranka peržiūrai, rezultatų vertinimas, kt.)
- plačiau aptarti praktiniai atlikto audito kokybės peržiūros atlikimo, klausimynų pildymo klausimai.

Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. VAA-10 „Dėl Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2009 m. liepos 3 d. įsakymo Nr. VAA-17 „Dėl Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos tvirtinimo“ pakeitimo“ buvo patvirtinta Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos nauja redakcija, kuria remiantis 2015 m. auditoriai kontrolieriai atliko atlikto audito kokybės peržiūras

Vadovaujantis minėta metodika, parengta pagal Audito įstatymą, Audito kokybės užtikrinimo organizavimo tvarkos aprašą ir Atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimo Lietuvos auditorių rūmuose tvarkos aprašą, auditorius kontrolierius turi siekti, kad peržiūrai parenkamos užduotys atspindėtų aktualiausio laikotarpio auditoriaus darbą, skirtingas audituotas veiklos sritis ir kad peržiūra atskleistų galimus atlikto audito kokybės trūkumus. Auditus peržiūrai auditorius kontrolierius atrenka pasinaudodamas audito įmonės kokybės kontrolės sistemos vertinimu, rizika pagrįsta atranka ir profesiniu sprendimu. Auditų atranką peržiūrai, savo sprendimus ir kriterijus, kuriais remdamasis atliko atranką, auditorius kontrolierius turi aprašyti peržiūros ataskaitoje. Atrenkant auditus peržiūrai pirmenybė teikiama einamaisiais metais atliktam auditui. Auditorius kontrolierius į tikrinamas užduotis privalo įtraukti viešojo intereso įmonių finansinių ataskaitų auditą, jeigu tokių įmonių auditą auditorius atliko ne anksčiau kaip prieš trejus, įskaitant einamuosius finansinius metus. Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos 24 punkte nurodyta, kad atlikdamas peržiūrą, auditorius kontrolierius tikrina su užduotimis susijusius dokumentus, kad:

- nustatyti, kaip laikomasi 1-ojo Tarptautinio kokybės kontrolės standarto nuostatų;
- nustatyti, kaip laikomasi tarptautinių audito standartų nuostatų;
- nustatyti, kaip laikomasi nepriklausomumo ir kitų profesinės etikos principų;
- įvertinti auditui panaudotų išteklių kokybę ir kiekybę, už auditą gautą atlyginimą;
- nustatyti, kaip laikomasi kitų su audito atlikimu susijusių teisės aktų nuostatų, taikomų finansų, kredito įstaigoms, įmonėms, kurių vertybiniai popieriai įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, draudimo ir perdraudimo įmonėms, mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigoms, bankams, kad nustatyti, kaip laikomasi metinio skaidrumo pranešimo turinio, audito ataskaitos reikalavimų ir kt.

Auditorių rūmų auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų ataskaitų nagrinėjimo ir susijusių sprendimų priėmimo procedūros nustatytos Atlikto audito kokybės užtikrinimo įgyvendinimo

Lietuvos auditorių rūmuose tvarkos apraše. Šiame tvarkos apraše apibrėžti Auditorių rūmuose audito kokybės užtikrinimą įgyvendinantys asmenys, jų funkcijos ir teisės, sprendimų priėmimo procedūros. Atsižvelgdami į šio tvarkos aprašo nuostatas Auditorių rūmai nagrinėja auditorių kontrolierių peržiūros ataskaitas ir kitą susijusią informaciją, tvirtina peržiūros ataskaitas, kuriose trūkumų nustatyta ar trūkumų nenustatyta, ir patvirtintas peržiūros ataskaitas pateikia Tarnybai. Vadovaujantis Atlikto audito kokybės peržiūros metodikos 22 punktu, peržiūros ataskaitos yra rengiamos pagal Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. VAA-13 patvirtintus Atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitos reikalavimus. Jei peržiūros metu auditorius kontrolierius nustatė atlikto audito kokybės trūkumų, peržiūros ataskaitoje privalo teikti rekomendacijas, kad būtų pašalinti nustatyti trūkumai. Jei peržiūros metu atlikto audito kokybės trūkumų nenustatyta, auditorius kontrolierius peržiūros ataskaitos priede gali teikti rekomendacijas siekti aukštesnės atlikto audito kokybės ar efektyvesnės kokybės kontrolės sistemos. Nustatant reikalavimus peržiūros ataskaitai siekiama, kad auditorių kontrolierių paruoštos peržiūrų ataskaitos suteiktų išsamią ir vienprasmę informaciją, reikalingą teisingiems sprendimams priimti.

Jei pagal patvirtintą planą atlikus atlikto audito kokybės peržiūras nustatoma audito atlikimo kokybės trūkumų, vadovaujantis Audito įstatymo 34 straipsnio 7 dalies 5 punktu Auditorių rūmai Tarnybai teikia įvertinti siūlomą sprendimą.

Atlikus auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrą ir paaiškėjus audito kokybės trūkumams, vadovaudamiesi Audito įstatymo 39 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos auditorių rūmai atsižvelgdami į trūkumų reikšmingumą, gali priimti sprendimą auditoriams ir audito įmonėms skirti vieną ar abu šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nustatytus nurodymus:

1. pavesti auditoriui ir (arba) audito įmonei ištaisyti nustatytus trūkumus per nurodytą terminą;
2. pavesti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją (nustatyti valandų skaičių ir nurodyti terminą).

Pakartotinai radus ankstesnių peržiūrų metu nustatytų kokybės trūkumų arba jeigu auditorius ir (arba) audito įmonė nevykdo skirtų nurodymų, Lietuvos auditorių rūmai gali priimti sprendimą auditoriams ir audito įmonėms skirti ir Audito įstatymo 38 straipsnio 2 dalies 1 ar 3 punkte nurodytas drausmines nuobaudas:

1. pareikšti auditoriui ir (arba) audito įmonei įspėjimą;
2. sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ir pavesti auditoriui perlaikyti vieną ar kelis kvalifikacinius egzaminus, nurodytus šio įstatymo 11 straipsnyje, per ne ilgesnį negu 3 metų laikotarpį.

Pagal Audito įstatymo 34 straipsnio 7 dalies 6 punktą, jei peržiūros metu nustatoma reikšmingų audito atlikimo trūkumų, Lietuvos auditorių rūmai kreipiasi į Tarnybą dėl auditoriaus ir (arba) audito įmonės atlikto audito tyrimo inicijavimo.

Atlikto audito tyrimai

Tarnybos atliekami atlikto audito tyrimai – audito kokybės patikrinimai, kuriuos esant Audito įstatyme numatytiems atvejams, atlieka specialius reikalavimus atitinkantys Tarnybos darbuotojai, turintys ne mažesnę kaip 5 metų audito atlikimo patirtį ir neturintys galiojančių drausminių nuobaudų.

Tyrimai atliekami pagal Atlikto audito tyrimo metodiką, patvirtintą Tarnybos direktoriaus 2009 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. VAA-19 (pakeistas 2014 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. VAA-1, 2015 m. kovo 25 d. įsakymu Nr. VAA-4, 2015 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. VAA-15).

Šioje metodikoje, parengtoje įgyvendinant Audito įstatymo nuostatas, 6 punkte nustatyta, kad tyrimas gali būti pradėtas, kai:

- Auditorių rūmai, atsižvelgdami į atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitą, kurioje konstatuota reikšmingų audito atlikimo trūkumų, kreipiasi į Tarnybą prašydami pradėti tyrimą;

- valstybės institucijos, Auditorių rūmai, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys kreipiasi į Tarnybą su pasiūlymu ištirti atliktą auditą;

- valstybių narių ir valstybių ne narių kompetentingos institucijos kreipiasi į Tarnybą prašydamos atlikti tyrimą;

- siekiama nustatyti ar auditorius auditą viešojo intereso įmonėje atliko vadovaudamasis įstatymais ir kitais teisės aktais, tarptautiniais audito standartais, laikėsi Buhalterių profesionalų etikos kodekse nustatytą profesinės etikos principų, atlikęs auditą pateikė audito įrodymais pagrįstą auditoriaus išvadą ir (arba) audito įmonė viešojo intereso įmonėje auditą atliko laikydamasi Tarptautinio kokybės kontrolės standarto reikalavimų;

- Tarnyba išnagrinėja Auditorių rūmų pateiktą siūlomą sprendimą dėl atlikto audito kokybės peržiūros, kurios metu nustatyta atlikto audito kokybės trūkumų, su juo nesutinka ir siekia ištirti atlikto audito ir jo peržiūros kokybę;

- siekiama užtikrinti atlikto audito kokybės peržiūrų kokybę.

Atlikto audito tyrimo metodikos 54 punkte nustatyta, kad atlikto audito tyrimą atliekantys ir jame dalyvaujantys tarnybos darbuotojai tiria ir analizuoja su atliktu auditu susijusią rašytinę ir žodinę informaciją tam, kad:

- nustatyti, kaip laikomasi 1-ojo Tarptautinio kokybės kontrolės standarto nuostatų;

- nustatyti, kaip laikomasi tarptautinių audito standartų nuostatų, jei auditas turėjo būti atliktas vadovaujantis šiais standartais;

- nustatyti, kaip laikomasi nacionalinių audito standartų nuostatų, jei auditas turėjo būti atliktas vadovaujantis šiais standartais;

- nustatyti, kaip laikomasi nepriklausomumo ir kitų profesinės etikos principų;

- įvertintų auditui panaudotų išteklių kokybę ir kiekybę, gautą atlyginimą už auditą;

- nustatyti, kaip laikomasi Audito įstatymo reikalavimų;

- nustatyti, kaip laikomasi kitų, su audito atlikimu susijusių, teisės aktų nuostatų.

Vadovaudamasi Audito įstatymo 39 straipsnio 2 dalimi atlikus auditoriaus ir audito įmonės atlikto audito tyrimą ir paaiškėjus atlikto audito atlikimo trūkumams, Tarnyba, atsižvelgdama į trūkumų reikšmingumą, gali priimti sprendimą skirti vieną ar abu šio įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nurodytus nurodymus ir (ar) vieną iš šio įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje nurodytų nuobaudų. Minėto įstatymo 38 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad šiame straipsnyje numatyti nurodymai ir drausminės nuobaudos gali būti skiriami ne vėliau kaip per 7 metus, o viešojo intereso įmonių atlikto audito atveju – ne vėliau kaip per 4 metus nuo auditoriaus išvados pateikimo datos.

Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalyje nustatyti šie nurodymai, kurie gali būti skiriami auditoriams ir audito įmonėms:

- pavesti auditoriui ir (arba) audito įmonei ištaisyti nustatytus trūkumus per nurodytą terminą;

- pavesti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją (nustatyti valandų skaičių ir nurodyti terminą).

Audito įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje nustatytos šios drausminės nuobaudos, kurios gali būti skiriamos auditoriams ir audito įmonėms:

- pareikšti auditoriui ir (arba) audito įmonei įspėjimą;

- sustabdyti auditoriaus ir (arba) audito įmonės pažymėjimo galiojimą ne ilgesniam negu 3 metų laikotarpiui;

- sustabdyti auditoriaus pažymėjimo galiojimą ir pavesti auditoriui perlaikyti vieną ar kelis kvalifikacinius egzaminus, nurodytus šio įstatymo 11 straipsnyje, per ne ilgesnį negu 3 metų laikotarpį;

- panaikinti auditoriaus vardą;
- atimti iš audito įmonės audito įmonės pažymėjimą ir išbraukti audito įmonę iš audito įmonių sąrašo.

Paminėtina, kad 2015 m. atlikta keletas Atlikto audito tyrimo metodikos pakeitimų dėl 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 2, 8, 36¹, 36², 36⁴ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 36⁸ ir 36⁹ straipsniais įstatymo nuostatų, reglamentuojančių mažareikšmius teisės aktų reikalavimų pažeidimus ir nustatančių rizikos vertinimo principą ir atsižvelgiant į 2015 m. balandžio 22 d. įsigaliojusį Lietuvos Respublikos audito įstatymo Nr. VIII-1227 13, 14, 22, 34, 37, 38, 39 ir 44 straipsnių pakeitimo įstatymą.

II. AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ ATLIKTO AUDITO KOKYBĖS PERŽIŪROS

Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2015 metų planas, Auditorių rūmų, įvertinusių praeitų atlikto audito kokybės peržiūrų rezultatus, Audito įstatyme nustatytus peržiūrų organizavimo principus, teikimu buvo patvirtintas Tarnybos direktoriaus 2015 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. VAA-14 „Dėl 2015 metų auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų plano tvirtinimo“. Šiame plane buvo numatyta atlikti 38 audito įmonių ir 95 auditorių atlikto audito kokybės peržiūras. Palyginus su 2014 metų peržiūrų planu, numatyta atlikti mažiau 5 audito įmonių ir daugiau 34 auditorių atlikto audito kokybės peržiūras. Audito įmonių ir jose dirbančių auditorių įtraukimo į 2014 ir 2015 m. kokybės peržiūrų planus priežastys atskleistos 1 lentelėje.

1 lentelė. Audito įmonių ir jose dirbančių auditorių įtraukimas į 2014 ir 2015 m. kokybės peržiūrų planus

Įtraukimo į peržiūrų planą pagrindas	Audito įmonių skaičius ¹	
	2014 m.	2015 m.
Audito įstatymo reikalavimas, kad ne rečiau kaip kartą per 6 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės	33	21
Audito įstatymo reikalavimas, kad ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės, atliekantys viešojo intereso įmonių auditą	2	5 (7 ²)
Audito įstatymo reikalavimas, kad ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti auditoriai ir audito įmonės, kurių atlikto audito kokybės peržiūros ir (arba) tyrimo metu buvo nustatyta audito atlikimo trūkumų	6	8 (10 ³)
Kitos priežastys ⁴	2	4 ^{2,3}
Iš viso audito įmonių	43	38

Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2015 metų planas buvo pakeistas 3 kartus (Tarnybos direktoriaus 2015 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. VAA-34, 2015 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. VAA-

¹ Audito įstatyme nustatyta, kad auditą atlikti gali tik auditorius, kuris dirba audito įmonėje arba audito veikla verčiasi savarankiškai. Kadangi auditoriams, kurie verčiasi savarankiškai, taikomos audito įmonių veiklą reglamentuojančios Audito įstatymo nuostatos, nurodomas tik audito įmonių skaičius.

² 2 audito įmonės įtrauktos atsižvelgiant į tai, kad ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti visi auditoriai ir audito įmonės, atliekantys viešojo intereso įmonių auditą ir į tai, kad lėmė kitos priežastys. Šios įmonės nurodomos prie abiejų įtraukimo pagrindų.

³ 2 audito įmonės įtrauktos atsižvelgiant į tai, kad ne rečiau kaip kartą per 3 metus būtų patikrinti auditoriai ir audito įmonės, kurių atlikto audito kokybės peržiūros ir (arba) tyrimo metu buvo nustatyta audito atlikimo trūkumų ir į tai, kad lėmė kitos priežastys. Šios įmonės nurodomos prie abiejų įtraukimo pagrindų.

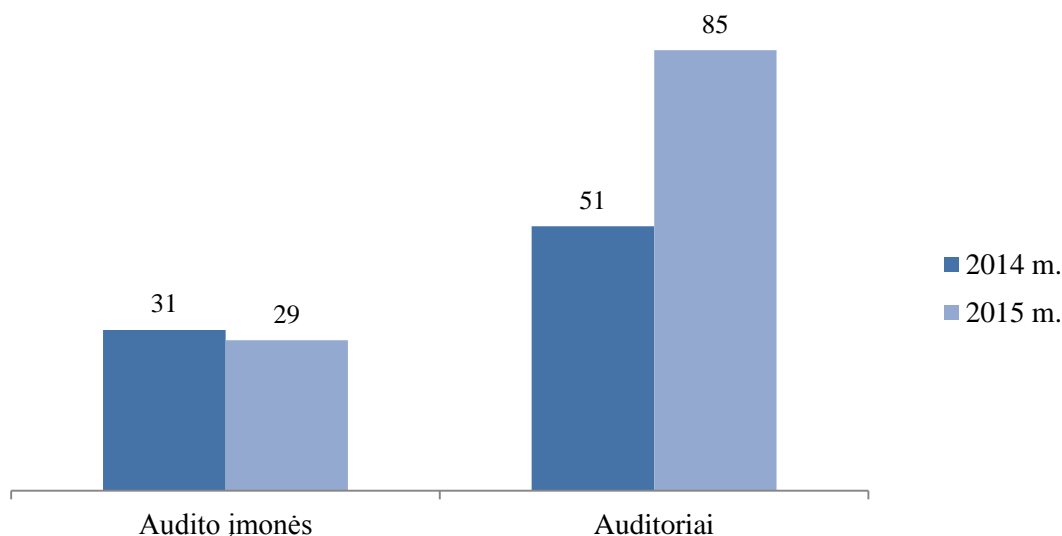
⁴ Dėl įvairių priežasčių neatlikta anksčiau planuota peržiūra (pvz., auditoriaus liga), Auditorių rūmų, tarnybos siūlymu ir pan.

36, 2016 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V1-1). Iš peržiūrų plano dėl įvairių objektyvių priežasčių (auditoriaus liga, nebuvo atlikta auditų, kuriuos atlikto audito kokybės peržiūros metu būtų galima patikrinti, panaikintas auditoriaus pažymėjimo galiojimas ir audito įmonė išbraukta iš audito įmonių sąrašo) buvo išbraukta 9 audito įmonės ir 11 auditorių. Atsižvelgus į Auditorių rūmų kreipimąsi ir į gautą informaciją apie auditorius, audito įmonėje atlikusius auditus, į 2015 metų auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planą papildomai buvo įtrauktas 1 auditorius. Atlikto audito kokybės peržiūrą atlikti paskirti auditoriai kontrolieriai nebuvo keičiami.

Paskutinį kartą 2015 m. planas buvo pakeistas 2016 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. V1-1, šiame plane numatyta atlikti 29 audito įmonių ir 85 auditorių atlikto audito kokybės peržiūras.

2014 metų peržiūrų plane, po paskutinio pakeitimo, buvo likę 31 audito įmonė ir 51 auditorius (2014 ir 2015 metų peržiūrų planų po pakeitimų apibendrinti duomenys pateikti 1 paveiksle).

1 paveikslas. 2014 ir 2015 metų peržiūrų planų (po pakeitimų) apibendrinti duomenys

Auditorių rūmų Tarnybai pateiktais duomenimis Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2015 metų planas iki 2016 m. kovo 1 d. buvo iš dalies įvykdytas, atliktų peržiūrų metu patikrinta ir Tarnybai pateiktos 12 audito įmonių ir 37 jose dirbančių auditorių atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitos (apibendrinti rezultatai pateikiami 2 lentelėje).

2 lentelė. Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2014 ir 2015 metų rezultatai

Metai	Iš viso planuota peržiūrų pagal patvirtintą planą (po pakeitimų)		Be trūkumų		Trūkumai		Reikšmingi trūkumai		Peržiūros neatliktos		Informacija negauta	
	įmonių	auditorių	įmonių	auditorių	įmonių	auditorių	įmonių	auditorių	įmonių	auditorių	įmonių	auditorių
2015	29	85	9	31	2	5	1	1	0	0	17	48
2014	31	51	27	30	3	8	0	1	1	12	0	0

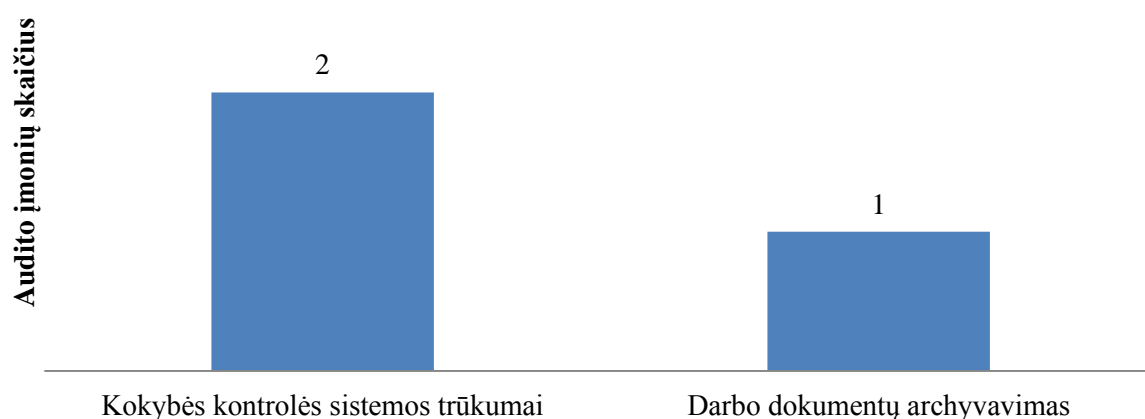
Tarnyba iki 2016 m. kovo 1 d. dar nebuvo gavusi 17 audito įmonių ir 48 jose dirbančių auditorių atlikto audito kokybės peržiūrų ataskaitų.

Vykdydami Audito įstatymo 34 straipsnio 7 dalies 4 punkto įpareigojimą Auditorių rūmai išnagrinėjo ir patvirtino bei Tarnybai iki 2016 m. kovo 1 d. pateikė auditorių kontrolierių atliktų 12 audito įmonių ir 37 auditorių atlikto audito kokybės peržiūrų ataskaitas. Šių peržiūrų metu buvo nustatyta 3 audito įmonių ir 6 auditorių atlikto audito trūkumų.

Pagal Auditorių rūmų Tarnybai iki 2016 m. kovo 1 d. pateiktų audito įmonių peržiūrų ataskaitų duomenis 2015 metų peržiūrų metu buvo nustatyti šie **audito įmonių veiklos ir audito atlikimo trūkumai** (apibendrinti duomenys pateikiami 2 paveiksle):

1. 2 audito įmonėse kokybės kontrolės sistema nebuvo tinkamai įgyvendinta (t. y. peržiūros metu nustatyti audito įmonės kokybės kontrolės sistemos trūkumai užduočių vykdyme, stebėsenoje, atliktų užduočių kokybės kontrolės peržiūroje);

2. 1 audito įmonės peržiūros metu trūkumai nustatyti darbo dokumentų archyvavimo srityje (t. y. formuojant ir saugant audito bylas elektroninėje laikmenoje).

2 paveikslas. Audito įmonių veiklos ir audito atlikimo trūkumai

(pagal iki 2016 m. kovo 1 d. pateiktų audito įmonių peržiūrų ataskaitų duomenis 2015 metų peržiūrų metu nustatyti trūkumai)

Pagal Auditorių rūmų iki 2016 m. kovo 1 d. pateiktų auditorių atlikto audito peržiūrų ataskaitų duomenis peržiūrų metu buvo nustatyti **auditorių audito atlikimo trūkumai šioje srityse** (apibendrinti duomenys pateikiami 3 paveiksle):

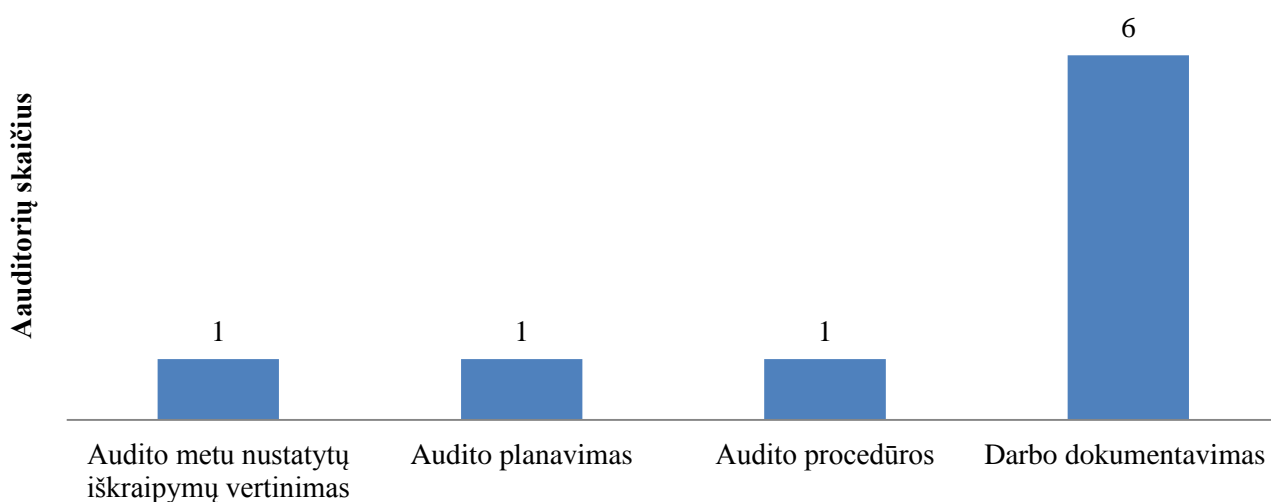
1. Darbo dokumentavimas (trūkumų nustatyta iš viso 6 auditorių atlikto audito peržiūrų metu):

- nustatyti trūkumai dėl audito bylos sudarymo nuoseklumo ir vientisumo (2 auditoriai);
- nustatyta, kad auditorių darbo dokumentuose nepakankamai išsamiai pateiktos atliktos audito procedūros (atsargų, ilgalaikio turto, pinigų ir pinigų ekvivalentų srityse), nepilnai dokumentuoti teikiami paklausimai įmonės vadovybei, kad buvo naudojamos išorės šalių patvirtinimais, nepakankamai dokumentuota, kurios sritys yra reikšmingos bei su tuo susijusios atliktos audito procedūros, nedokumentuota, kad buvo atliktos audito procedūros pagal 530 TAS (4 auditoriai).

2. **Audito planavimas** (trūkumų nustatyta iš viso 1 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu). Peržiūros metu nustatyta, kad audito plane nėra numatyta procedūrų atlikimo laikas ir apimtis.

3. **Audito procedūros** (trūkumų nustatyta iš viso 1 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu). Peržiūros metu nustatyti trūkumai rizikos vertinimo procedūrų srityse, neatliktų audito procedūrų (nesutikrino ir nesuderino finansinių ataskaitų su pagrindiniais apskaitos įrašais).

4. **Audito metu nustatytų iškraipymų vertinimas** (trūkumų nustatyta iš viso 1 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu). Peržiūros metu nustatyta, kad auditorius, nors nustatė reikšmingą abejotiną skolos sumą, bet neįvertino jos įtakos auditoriaus nuomonei auditoriaus išvadoje.

3 paveikslas. Auditorių audito atlikimo trūkumai

(pagal iki 2016 m. kovo 1 d. pateiktų audito įmonių peržiūrų ataskaitų duomenis 2015 metų peržiūrų metu nustatyti trūkumai)

2015 m. atlikto audito kokybės peržiūrų metu nustačius audito atlikimo trūkumų Auditorių rūmai pateikė siūlomus sprendimus:

- nurodyti 1 audito įmonei sudaryti priemonių planą, kuris užtikrintų 230 TAS įgyvendinimą saugant ir archyvuojant audito įmonės audito darbo dokumentus ir suderinti planuojamų įgyvendinti priemonių planą su Tarnyba bei iki 2016 m. spalio 1 pateikti Komitetui informaciją apie minėto priemonių plano įgyvendinimo įrodymus;

- nurodyti 1 audito įmonei užtikrinti audito įmonės numatytų priemonių įgyvendinimą, kad kartą per tris metus būtų atlikta auditoriaus atliktų užduočių kokybė kontrolės peržiūra;

- 2 auditoriams – nurodyti užtikrinti įdiegto priemonių plano įgyvendinimą;

- 1 auditoriui - nurodyti papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2016 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 8 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas Tarptautinių audito standartų tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Komitetą;

- 2 auditoriams - auditoriams papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2016 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 4 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas Tarptautinių audito standartų tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Komitetą.

Vadovaujantis Audito įstatymu Tarnyba turi pateikti Auditorių rūmų siūlomų sprendimų dėl auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų, kurių metu nustatyta trūkumų, ir siūlomų drausminių nuobaudų ir nurodymų, įvertinimus. Tarnyba Auditorių rūmų siūlomų sprendimų įvertinimus, suderinusi su komitetu, priims 2016 m. kovo mėn.

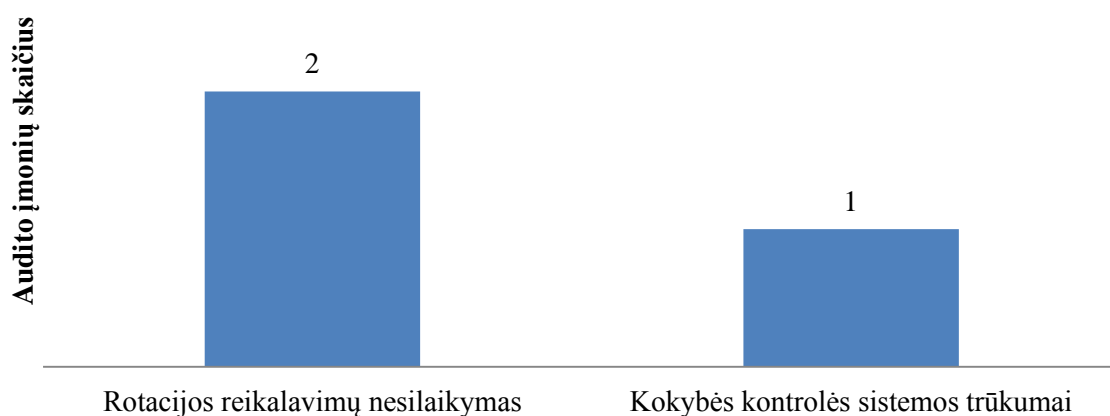
Auditorių rūmai atlikę auditoriaus ir audito įmonės atlikto audito kokybės peržiūrą ir nustatę reikšmingų atlikto audito trūkumų iki 2016 m. kovo 1 d. kreipėsi į Tarnybą siūlydami inicijuoti 1 auditoriaus atlikto audito tyrimą.

Šioje ataskaitoje taip pat pateikiama informacija apie po 2015 m. kovo 1 d. Tarnybos gautas auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitas ir priimtus Auditorių rūmų siūlomų sprendimų įvertinimus, siūlytus dėl pagal 2014 metų auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planą atliktų audito įmonių ir auditorių atlikto audito peržiūrų ir neaprašytus Ataskaitoje dėl auditorių ir audito įmonių kokybės užtikrinimo 2014 metais.

Auditorių rūmai išnagrinėjo ir patvirtino bei Tarnybai po 2015 m. kovo 1 d. pateikė auditorių kontrolierių atliktų 7 audito įmonių ir 8 auditorių atlikto audito kokybės peržiūrų ataskaitas. Šių peržiūrų metu buvo nustatyta 3 audito įmonių ir 6 auditorių atlikto audito trūkumų.

Audito įmonių peržiūrų ataskaitose nurodyti šie **audito įmonių veiklos ir audito atlikimo trūkumai** (apibendrinti duomenys pateikiami 4 paveiksle):

- 1) 2 audito įmonės nesilaikė Audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje nustatyto auditorių rotacijos reikalavimo;
- 2) 1 audito įmonėje kokybės kontrolės sistema veikė neveiksmingai, nes neužtikrino, kad audito užduotys būtų atliktos be trūkumų dokumentavimo srityje.

4 paveikslas. Audito įmonių veiklos ir audito atlikimo trūkumai

(pagal po 2015 m. kovo 1 d. pateiktų audito įmonių peržiūrų ataskaitų duomenis 2014 metų peržiūrų metu nustatyti trūkumai)

Auditorių atlikto audito kokybės peržiūrų ataskaitose nurodyti **auditorių audito atlikimo trūkumai šiose srityse** (apibendrinti duomenys pateikiami 5 paveiksle):

1. **Auditoriaus išvada** (trūkumų nustatyta iš viso 4 auditorių atlikto audito peržiūrų metu):

- auditoriaus išvadoje nenurodytos pastraipų antraštės (1 auditorius);
- neaiškiai suformuluotas nuomonės modifikavimo pagrindas (2 auditoriai);
- modifikavimo sąlygose pastraipoje „Sąlyginės nuomonės pagrindas“ nepateiktas išsamus jų galimo poveikio finansinėms ataskaitoms aprašymas (pateikta nuoroda į balanso straipsnius) (1 auditorius);
- išvados dalyje apie metinį pranešimą netiksliai nurodytas įmonės pavadinimas, auditoriaus atsakomybės dalyje nenurodyta, kad įrodymai yra pakankami ir tinkami auditoriaus sąlyginei nuomonei pareikšti (1 auditorius).

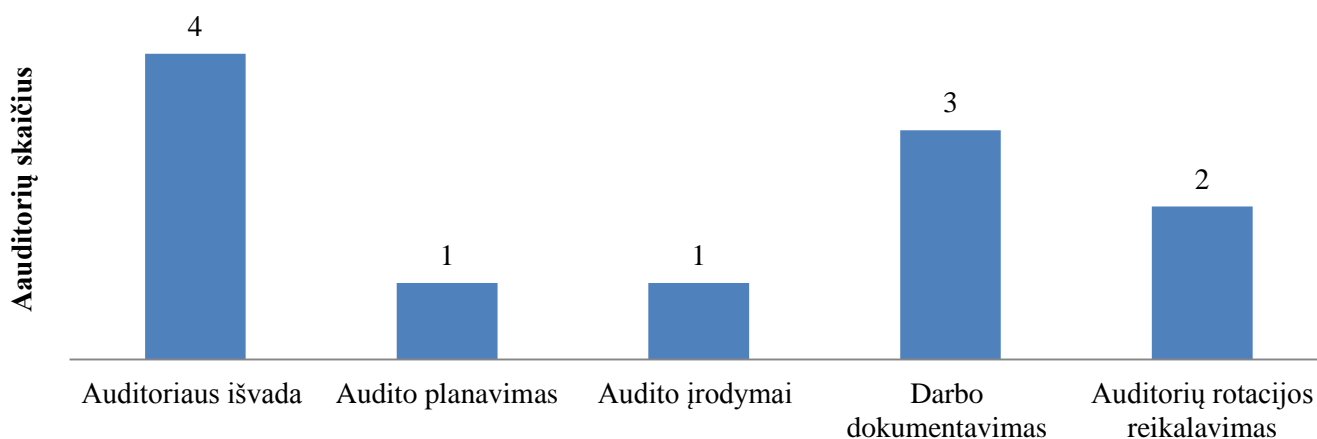
2. **Audito planavimas** (trūkumų nustatyta iš viso 1 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu). Peržiūros metu nustatyta, kad planuojant auditą reikšmingumo lygis nustatomas užduoties partnerio profesiniu sprendimu, tačiau pagrindimo atsižvelgiant į finansinės atskaitomybės dalis, jų kitimą, pelną, pajamas ar grynąjį turtą nustatytam reikšmingumui paskaičiuoti nebuvo.

3. **Audito įrodymai** (trūkumų nustatyta iš viso 1 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu). Peržiūros metu nustatyta, kad auditorius nesurinko įrodymų dėl įmonės gebėjimo tęsti veiklą.

4. **Darbo dokumentavimas** (trūkumų nustatyta iš viso 3 auditoriaus atlikto audito peržiūros metu):

- nustatyti trūkumai dėl atliktų audito procedūrų rezultatų nepakankamo dokumentavimo, visose užduotyse nepakankamai dokumentuoti audito įrodymai ir rezultatai iš atliktų audito procedūrų, išvados dėl atliktų audito procedūrų padarytos žodžiu, kurių pagrindu pagrįsta audito išvada (1 auditorius);
- neteisingai dokumentuotos rizikos vertinimo srityje audito procedūros dėl gautinų sumų įvertinimo (1 auditorius);
- dokumentuojant audito įrodymus ne visada aiškus ir išsamus aprašymas, nenurodomas ryšys tarp audito programos ir audito įrodymų. Atlikus procedūras neaprašomi iš to gauti rezultatai, auditorius turėtų atlikti daugiau savarankiškų testų (1 auditorius).

Taip pat peržiūrų metu buvo nustatyta, kad 2 auditoriai nesilaikė Audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje nustatyto auditorių rotacijos reikalavimo.

5 paveikslas. Auditorių audito atlikimo trūkumai

(pagal po 2015 m. kovo 1 d. pateiktų audito įmonių peržiūrų ataskaitų duomenis 2014 metų peržiūrų metu nustatyti trūkumai)

Vykdydama Audito įstatymo reikalavimą Tarnyba Auditorių rūmų siūlomus sprendimus dėl audito įmonių ir auditorių atliktų atlikto audito kokybės peržiūrų, atliktų pagal 2014 metų auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planą, rezultatų įvertino ir šiuos vertinimus suderino su komitetu 2015 m. I-II ketvirčiuose. Komitetas apsvaustė ir priėmė nutarimus dėl 3 audito įmonių ir 9 auditorių atlikto audito kokybės peržiūrų rezultatų. Auditorių rūmų siūlomi sprendimai ir jų įvertinimas pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Auditorių rūmų, 2014 m. atlikus peržiūras pateikti siūlymai ir jų įvertinimas

Pateikti Auditorių rūmų sprendimai	Priimti Audito priežiūros komiteto nutarimai
Patvirtinti audito įmonės ir joje dirbančio auditoriaus atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitas konstatuojant, kad peržiūros metu nustatyta audito atlikimo trūkumų ir šie trūkumai nustatyti pakartotinai, bet jie nėra reikšmingi.	Konstatuoti, kad audito įmonės 2014 m. atlikto audito kokybės peržiūros metu buvo nustatyta trūkumų, bet šie trūkumai nustatyti pirmą kartą.
Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti priemonių planą, kuris užtikrintų, kad auditorius neatliktų tos pačios įmonės audito daugiau nei 7 metus iš eilės bei, kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalies reikalavimų.	Siūlyti Lietuvos auditorių rūmams vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti procedūras, kurios užtikrintų, kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalies reikalavimų, auditorius neatliktų tos pačios įmonės audito daugiau nei 7 metus iš eilės ir iki 2015 m. rugsėjo 15 d. raštu informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą apie šio nurodymo įvykdymą, nurodant įdiegtas procedūras.
Patvirtinti auditoriaus atlikto audito kokybės peržiūros ataskaitą konstatuojant, kad peržiūros metu trūkumų nenustatyta.	Konstatuoti, kad auditoriaus atlikto audito kokybės peržiūros metu buvo nustatyta trūkumų, bet šie trūkumai nustatyti pirmą kartą.
Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklaudyti 4 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandų auditoriaus išvados tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Komitetą.	Pritarti Auditorių rūmų 3 siūlomiems sprendimams.
Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti	1. Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti

<p>kokybės kontrolės sistemą taip, kad ji veiktų veiksmingai ir pateikti planuojamų įgyvendinti priemonių planą komitetui iki 2015 m. kovo 31 d.</p>	<p>kokybės kontrolės sistemą taip, kad ji veiktų veiksmingai ir pateikti planuojamų įgyvendinti priemonių planą Audito kokybės kontrolės komitetui iki 2015 m. rugsėjo 15 d.;</p> <p>2. Siūlyti rekomenduoti audito įmonei stebėsenos procedūrą atlikti kiekvienais metais.</p>
<p>Lietuvos auditorių rūmai nepateikė siūlomo sprendimo taikyti poveikio priemones. Sprendimas dėl auditoriaus atlikto audito kokybės peržiūros rezultatų ir galimų poveikio priemonių taikymo Audito ir apskaitos tarnyba priėmė gavus Lietuvos auditorių rūmų paaiškinimus.</p>	<p>Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją, išklausanč 8 auditorių profesinės kvalifikacijos kėlimo kursų valandas tarptautinių audito standartų tema.</p>
<p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklausti 4 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas auditoriaus išvados tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Komitetą.</p>	<p>1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklausti 16 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas tarptautinių audito standartų tema, apie nurodymo įvykdymą informuoti Komitetą;</p> <p>2. Auditorių įtraukti į auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2016 m. planą.</p>
<p>Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti priemonių planą, kuris užtikrintų, kad auditorius neatliktų tos pačios įmonės audito daugiau nei 7 metus iš eilės bei, kad būtų laikomasi Audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalies reikalavimų.</p>	<p>1. Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 1 punktu nurodyti audito įmonei įdiegti procedūras, kurios užtikrintų, kad būtų laikomasi Audito įstatymo 5 straipsnio 4 dalies reikalavimų, auditorius neatliktų tos pačios įmonės audito daugiau nei 7 metus iš eilės ir iki 2015 m. rugsėjo 15 d. raštu informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą apie šio nurodymo įvykdymą, nurodant įdiegtas procedūras.</p> <p>2. Kreiptis į Lietuvos auditorių rūmus raginant imtis priemonių dėl auditorių ir audito įmonių sąrašuose teikiamos informacijos atnaujinimo - kad audito įmonė ir atitinkami auditoriai vykdytų audito įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje ir 24 straipsnio 3 dalyje nustatytas pareigas, o Lietuvos auditorių rūmai – įstatymo 23</p>

	<p>straipsnio 4 dalyje ir 24 straipsnio 4 dalyje nurodytas pareigas.</p> <p>3. Audito įmonę įtraukti į auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2016 m. planą.</p>
<p>Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 16 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandų Tarptautinių audito standartų tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą.</p>	<p>1. Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 32 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas Tarptautinių audito standartų tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą;</p> <p>2. Kreiptis į Lietuvos auditorių rūmus siūlant auditoriui iškelti drausmės bylą Auditorių garbės teisme už Buhalterių profesionalų etikos kodekso nesilaikymą.</p> <p>3. Auditorių įtraukti į auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2016 m. planą.</p>
<p>Vadovaujantis Audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 4 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas auditoriaus išvados tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą;</p>	<p>1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos audito įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 2 punktu nurodyti auditoriui papildomai kelti profesinę kvalifikaciją – iki 2015 m. gruodžio 15 d. išklaustyti 8 auditoriaus kvalifikacijos kėlimo kursų valandas auditoriaus išvados tema, bei apie nurodymo įvykdymą informuoti Audito kokybės kontrolės komitetą;</p> <p>2. Auditorių įtraukti į auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų 2016 m. planą.</p>

Auditorių rūmai atlikę 2014 m. atlikto auditorių ir audito įmonių audito kokybės peržiūras nesikreipė į Tarnybą siūlydami inicijuoti auditorių atlikto audito tyrimus.

III. ATLIKTO AUDITO TYRIMAI

2015 m. buvo baigti 2 atlikto audito tyrimai ir dėl jų priimti sprendimai. Abu tyrimai pradėti vadovaujantis Audito įstatymo 36 straipsnio 3 dalies 1 punktu ir Atlikto audito tyrimo metodikos 6.2 punktu, tai yra įstaigai gavus kitų juridinių asmenų kreipimąsi su pasiūlymu ištirti atliktą auditą. 2015 m. atlikus tyrimus ir jų rezultatus apsvarsčius komitete, vieno iš tyrimų atveju audito atlikimo trūkumų nustatyta nebuvo. Kito

tyrimo atveju buvo nustatyti reikšmingi atliktų auditų trūkumai ir priimtas sprendimas sustabdyti audito įmonės ir auditoriaus pažymėjimų galiojimą ir audito įmonei duoti nurodymą.

2014 m. buvo baigti 4 atlikto audito tyrimai ir dėl jų priimti sprendimai. Atlikus tyrimus 2014 m. buvo nustatyta 3 audito įmonių ir 4 auditorių audito atlikimo trūkumų.

Apibendrinus 2015 m. atlikto audito tyrimo rezultatus, kurio atveju buvo nustatyti reikšmingi atliktų auditų trūkumai, nustatyta, kad audito įmonė ***tinkamai neįgyvendino kokybės kontrolės reikalavimų***. Audito įmonė pažeidė Lietuvos Respublikos audito įstatymo 29 straipsnio 3 dalį, nes nesilaikė Tarptautinio kokybės kontrolės standarto: įmonėje nesukūrė ir nepalaikė kokybės kontrolės sistemos, neįdiegė politikos ir procedūrų, kurios suteiktų pakankamą užtikrinimą, kad audito įmonė atitinka profesinius standartus, taikomus teisinius priežiūros reikalavimus ir audito įmonės ar užduoties partnerių pateikiamos ataskaitos yra tinkamos pagal aplinkybes, nes neįdiegė politikos ir procedūrų, skirtų asmens, atliekančio užduoties kokybės peržiūrą, objektyvumui palaikyti, neįdiegė procedūrų, skirtų užduoties dokumentų vientisumui užtikrinti, neįdiegė santykių su klientais, taip pat konkrečių užduočių prisiėmimo ir tęsimo politikos ir procedūrų, kurios pakankamai užtikrintų, kad įmonė prisiims ir tęs tik tuos santykius ar užduotis, jei ji atitiks nustatytus etikos reikalavimus, nesilaikė nepriklausomumo ir objektyvumo principų, nustatytų Lietuvos Respublikos audito įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje ir 5 straipsnio 3 dalies 4 punkte.

Apibendrinus 2015 m. atlikto audito tyrimo rezultatus, kurio atveju buvo nustatyti reikšmingi atliktų auditų trūkumai, nustatyta, kad auditorius nesivadovavo tarptautiniais audito standartais ir pažeidė Lietuvos Respublikos audito įstatymo 27 straipsnio 3 dalies 1 punktą. Reikšmingi auditoriaus atliktų auditų trūkumai nustatyti šiose srityse:

1. ***Audito dokumentavimas:***

- auditorius neparengė pakankamų audito dokumentų.

2. ***Audito planavimas:***

- auditorius neparengė tokio audito plano, kuris užtikrintų, kad užduotis atitiktų tarptautinius audito standartus, auditų efektyvumą;
  - auditorius neatliko rizikos vertinimo procedūrų, kurios padėtų nustatyti finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo riziką ir įvertinti ją tvirtinimų lygmeniu, auditorius (užduoties partneris) atlikęs kitas užduotis įmonei, neapsvarstė, ar gauta informacija yra svarbi reikšmingo iškraipymo rizikai nustatyti;
  - auditorius nustatydamas reikšmingumą nepriėmė profesinių sprendimų rizikai vertinti ir tolesnėms audito procedūroms nustatyti, neparengė ir nedokumentavo atnaujintos bendrosios audito strategijos;
  - neparengė ir neįgyvendino bendro atsako į įvertintą finansinių ataskaitų ir tvirtinimo lygmenų reikšmingo iškraipymo riziką, neatliko finansinių ataskaitų pateikimo įvertinimo procedūrų įskaitant susijusios informacijos atskleidimą.

3. ***Audito įrodymai:***

- auditorius naudodamas įmonės parengtą informaciją, neįvertino, ar ji pakankamai patikima auditoriaus tikslams pasiekti, neatliko audito procedūrų, kad surinktų pakankamai tinkamų audito įrodymų;
- auditorius negavo pakankamai tinkamų audito įrodymų dėl atsargų buvimo ir būklės, nors atsargų vertė sudarė reikšmingą turto dalį.

4. *Auditoriaus išvada:*

- auditoriaus pateikta nuomonė apie audituotos įmonės finansines ataskaitas buvo pagrįsta išvadomis, nepagrįstomis audito metu surinktais įrodymais.

Taip pat atsižvelgus, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo nutartimi paliko nepakeistą Tarybos direktoriaus 2014 m. įsakymą, kuriuo buvo panaikintas vieno auditoriaus vardas, 2015 m. buvo nutrauktas to paties auditoriaus atlikto audito tyrimas, pradėtas 2015 m.

Šiuo metu Taryba atlieka 2 tyrimus, kuriuos baigti tikimasi 2016 m. pirmame pusmetyje, taip pat Taryba yra baigusi 1 tyrimą, dėl kurio sprendimą priimti ketinama 2016 m. kovo mėn. Šie tyrimai pradėti vadovaujantis Audito įstatymo 36 straipsnio 3 dalies 1 punktu ir Atlikto audito tyrimo metodikos 6.2 punktu, tai yra Tarybai gavus valstybės institucijos ir kito fizinio asmens kreipimąsi su pasiūlymu ištirti atliktą auditą.

IV. KITI AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO KLAUSIMAI

2014 m. balandžio 16 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 537/2014 dėl konkrečių viešojo intereso įmonių teisės aktų nustatyto audito reikalavimų, kuriuo panaikinamas Komisijos sprendimas 2005/909/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/56/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito. Šie Europos Sąjungos teisės aktai turi būti įgyvendinti ir taikomi valstybėse Europos Sąjungos narėse nuo 2016 m. birželio 17 d.

Pakeistoje Audito direktyvoje, kaip ir iki reformos, aptariami visiems auditą atliekantiems auditoriams ir audito įmonės taikomi reikalavimai. Išskirtini pakeitimai, susiję su:

- griežtesniais ir labiau detalizuotais nepriklausomumo reikalavimais, numatančiais konkrečius atvejus, kada neturėtų būti atliekamas auditas, ir reikalavimus audito įmonės organizacinei struktūrai;
- išsamesniu auditoriaus išvados reglamentavimu;
- platesniu ir išsamesniu galimų sankcijų, jų taikymo reglamentavimu;
- priemonėmis, turinčiomis padidinti konkurenciją audito rinkoje, t. y. priemonėmis turinčiomis palengvinti paslaugų teikimą kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse ir priemonėmis draudžiančiomis riboti audituojamų subjektų teisę pasirinkti audito įmones;
- detalesniu audito priežiūros institucijų veiklos reglamentavimu;
- audituojamų įmonių audito komiteto vaidmens stiprinimu, didesniu jo vaidmeniu prižiūrint auditoriaus darbą, jį parenkant ar atleidžiant.

Naujai priimtame reglamente aptariami tik viešojo intereso įmones audituojantiems auditoriams ir audito įmonėms taikomi griežtesni ir išsamesni reikalavimai. Išskirtini pakeitimai, susiję su:

- privaloma audito įmonių rotacija. Atlikti auditą būtų galima ne ilgiau kaip 10 m., su galimybe pratęsti 10 m. jei skelbiamas viešas konkursas ir galimybe pratęsti 14 m., jei atliekamas jungtinis auditas. Privalomos rotacijos taikymui taip pat galimas pereinamasis laikotarpis;
- audito įmonėms audito klientams draudžiamomis teikti paslaugomis, pvz., tam tikromis mokesčių konsultavimo, paslaugomis, susijusiomis su valdymo sprendimų priėmimu;
- detalesne ir informatyvesne audito išvada, investuotojams suteikiančia daugiau aktualios informacijos ir papildoma audito rezultatų ataskaita audituojamų įmonių audito komitetui;

- pajamų iš ne audito paslaugų (kurios nėra draudžiamos), ribojimu (t. y. tokios pajamos neturėtų viršyti 70 proc. per pastaruosius 3 m. už auditą gautų paslaugų vidurkio);
- audituojamų įmonių audito komiteto vaidmens stiprinimu, didesniu jo vaidmeniu prižiūrint auditoriaus darbą, jį parenkant ar atleidžiant;
- didesne viešojo intereso įmonių auditą atliekančių auditorių ir audito įmonių priežiūra, kokybės užtikrinimo sistemos nepriklausomumo didinimu.

Taip pat vertėtų paminėti Europos Sąjungos audito viešosios priežiūros institucijų bendradarbiavimo stiprinimą. Siekiant glaudesnio ir praktiškesnio bendradarbiavimo dabar veikianti Europos viešosios audito priežiūros įstaigų grupė (angl. European Group of Auditors' Oversight Bodies) bus pertvarkyta į Europos audito priežiūros įstaigų komitetą (angl. Committee of European Auditing Oversight Bodies). Šio komiteto narėmis būtų visos Europos Sąjungos narių audito viešosios priežiūros institucijos ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (angl. European Securities and Market Authority). Europos audito priežiūros įstaigų komitetas priimtų neprivalomas gaires ar nuomones, sudarytų sąlygas keistis informacija ir praktika, teiktų patarimus Europos Komisijai.

Apibendrinant, Europos Sąjungos audito rinkos reforma siekiama gerinti Europos Sąjungos teisės aktų nustatyto audito kokybę ir atkurti pasitikėjimą audituotomis finansinėmis ataskaitomis, ypatingą dėmesį skiriant viešojo intereso įmonių finansinių ataskaitų auditui ir jį atliekantiems auditoriams ir audito įmonėms.

Europos Sąjungos audito rinkos reforma Lietuvoje įgyvendinama keičiant šiuo metu galiojančią Audito įstatymą. Tarnyba aktyviai dalyvauja Audito įstatymo pakeitimo įstatymo projekto rengimo ir derinimo procese, nustatant reikiamus auditorių ir audito įmonių viešosios priežiūros srities reglamentavimo pakeitimus dėl minėto naujai priimto reglamento reikalavimų ir direktyvos įgyvendinimo.

Taip pat paminėtina Tarptautinio nepriklausomų audito priežiūros organizacijų forumo (angl. International Forum of Independent Audit Regulators, IFIAR), kurio nare yra Tarnyba, veikla. IFIAR, skirdamas išskirtinį dėmesį auditorių ir audito įmonių patikrinimų atlikimui, siekia dalintis audito rinkos vystymosi žiniomis ir praktine nepriklausomų audito priežiūros organizacijų patirtimi, skatina priežiūros organizacijų bendradarbiavimą. IFIAR kasmet organizuoja mokymus, kurių metu aptariami atliktų auditų tikrinimų rezultatai, pasidalinama valstybių IFIAR narių institucijų, atliekančių auditorių ir audito įmonių tikrinimus, patirtimi, apžvelgiama makroekonominė situacija ir kiti aktualūs, su audito viešąja priežiūra susiję klausimai. Šis forumas, be kita ko, analizuoja ir kasmet apžvelgia tikrinimų metu nustatytus trūkumus. Tarptautinis nepriklausomų audito priežiūros organizacijų forumas išskiria sritis, kuriose kartojasi viešojo intereso įmonių audito trūkumai: tikrosios vertės nustatymas, vidaus kontrolė, pajamų pripažinimas; atidėjiniai, skirti paskolų nuostoliams ir nuvertėjimui padengti, vidaus kontrolė, investicijų ir vertybinių popierių vertinimas; audito įmonės kokybės kontrolės sistema. IFIAR atkreipia dėmesį, kad visame pasaulyje audituojant viešojo intereso įmones kartojasi pagrindinių audito sričių trūkumai, kas verčia audito įmones siekti geresnės audito kokybės ir audito atlikimo nuoseklumo. IFIAR pabrėžia, kad būtina skirti reikiamą dėmesį šių audito trūkumų esminėms priežastims analizuoti ir imtis tinkamų priemonių trūkumams pašalinti. Naujausia šio forumo narių tikrinimų rezultatų suvestinė paskelbta 2015 m. kovo 3 d..

Be to, 2015 m. Tarnyba tęsė dalyvavimą Europos nepriklausomų audito priežiūros institucijų įkurtos Europos audito tikrinimų grupės (angl. European Audit Inspection Group, EAIG) veikloje. Pagrindinis EAIG tikslas yra skatinti Europos audito priežiūros institucijas, atsakingas už audito tikrinimus, keistis reikšminga informacija ir sukaupta patirtimi, bendradarbiauti tikrinant ir diskutuoti dėl tikrinimo rezultatų. EAIG nagrinėjami aktualūs klausimai dėl tikrinimų metu nustatytų trūkumų duomenų bazės pildymo, dėl bendros tikrinimų metodikos kūrimo ir įgyvendinimo, pasikeitimai susiję su Europos Sąjungos audito reforma. Siekdama tobulinti galiojančius tarptautinius audito standartus ir gerinti audito kokybę, organizacija taip pat

rengia susitikimus su trečiosiomis šalimis: audito standartų leidėjais (Tarptautine audito ir užtikrinimo standartų valdyba (angl. International Auditing and Assurance Standards Board, IAASB) ir Tarptautine etikos standartų valdyba (angl. International Ethics Standards Board, IESBA)) ir audito profesijos atstovais, įskaitant didžiojo ketverto audito įmonių tinklą (PwC, KPMG, Deloitte, EY) atstovus, kuriuose diskutuojama klausimais, susijusiais su tikrinimų rezultatais.

Direktorius

Audrius Linartas